
Videregående uddannelser til fremtiden

Nye målsætninger for de videregående uddannelser

Danmarks unge skal have en uddannelse, der udfordrer og danner dem, så de er parate til mødet med fremtiden. Det gælder i alle dele af uddannelsessystemet. Danmark har behov for en bred vifte af erhvervskompetencer på forskellige niveauer – både fra erhvervsuddannelserne og de videregående uddannelser.

De videregående uddannelser spiller en afgørende rolle i forhold til Danmarks muligheder for at klare sig godt fremover i en hurtig og omskiftelig verden. Danske virksomheders vækst, forskning og velfærd i hele landet defineres i høj grad af, at de studerende får de rette kompetencer og uddannes inden for de områder, hvor der i fremtiden forventes at være behov for veluddannet arbejdskraft. De nyuddannede skal i beskæftigelse, og uddannelserne skal forberede til et arbejdsmarked under forandring. Her er høj kvalitet, faglighed og uddannelsernes evne til gennem en tæt kobling mellem teori og praksis at ruste de studerende til arbejdsmarkedet – både i dag og fremtiden – helt essentielle faktorer.

Regeringens overordnede ambition er, at de videregående uddannelser skal have høj kvalitet og fremme vækst og beskæftigelse. Derfor har regeringen fastlagt tre nye målsætninger for de videregående uddannelser:

- 1. Høj faglighed og stort læringsudbytte, der fremmer ånd, viden og kritisk sans**
- 2. Tæt sammenhæng mellem de videregående uddannelser og samfundets kompetencebehov nu og i fremtiden**
- 3. En veluddannet befolkning med mange år på arbejdsmarkedet**

Målsætningerne er langsigtede sigtelinjer for de videregående uddannelser. Uddannelses- og forskningsministeren vil løbende gøre status for målsætningerne og indgå i dialog med uddannelsesinstitutionerne om udviklingen på området.

Målsætningerne skal understøtte, at Danmark får del i de muligheder, som den teknologiske og digitale udvikling giver. Robotteknologi, kunstig intelligens og digitalisering giver vækst, men stiller samtidig krav om nye kompetencer og livslang læring. Det kræver, at flere studerende vælger at uddanne sig inden for de områder, hvor udviklingen går stærkt. Det stiller endvidere krav om et uddannelsessystem med høj grad af fleksibilitet.

Samtidig stiller fremtidens arbejdsmarked krav til evnen til at omstille sig og til løbende at tilegne sig nye færdigheder i takt med, at den teknologiske udvikling og de generelle samfundsmæssige forandringer skaber nye muligheder og forandrer arbejdsmarkedet. De videregående uddannelser skal derfor også danne de studerende og give dem en tværfaglig forståelse sammen med en stærk faglighed. Dannelsen skal udgøre et fælles ståsted – et fundament på uddannelserne og i samfundet.

De videregående uddannelser skal have høj kvalitet. Der er behov for mere viden om, hvordan kvaliteten kan styrkes, men en høj uddannelseskvalitet stiller krav til både de studerende og uddannelsesinstitutionerne. Det kræver flid og fordybelse at gennemføre en videregående uddannelse. Der skal stilles større krav til de studerendes indsats, og uddannelserne skal tilrettelægges, så de giver et højt læringsudbytte. God undervisning skal være en del af institutionernes prioritering, dygtige undervisere skal anerkendes og motiveres, og de dygtigste og flittigste studerende skal udfordres.

Arbejdet med at indfri de nye målsætninger for de videregående uddannelser er allerede i gang. Regeringen har i april 2017 indgået en bred politisk aftale om at styrke rammerne for ledelse af universiteterne, som skal afspejle universiteternes store samfundsmæssige betydning og ansvar. I forlængelse heraf vil regeringen ligeledes se på de ledelsesmæssige rammer for de øvrige videregående uddannelsesinstitutioner. Uddannelses- og forskningsministeren skal indgå nye strategiske rammekontrakter med alle de videregående uddannelsesinstitutioner. Kontrakterne skal underbygge løsninger af de enkelte institutioners konkrete udfordringer samt styrke den strategiske dialog mellem uddannelses- og forskningsministeren og bestyrelserne på institutionerne. Regeringen har i november 2017 indgået en bred politisk aftale om et nyt bevillingssystem for de videregående uddannelser med fokus på kvalitet og relevans, herunder udviklingen af en ny kvalitetsmåling.

Regeringen arbejder desuden med en række yderligere initiativer, som alle understøtter uddannelser med høj kvalitet, der fremmer vækst og beskæftigelse.

Fremtidens uddannelser skal uddanne til fremtiden – både den fremtid, vi kender, og den fremtid, vi endnu ikke kan forestille os. Regeringen vil arbejde for videregående uddannelser, som skal være med til at løfte hele Danmarks fremtid.

Målsætninger for de videregående uddannelser

Regeringens overordnede ambition er, at de videregående uddannelser skal have høj kvalitet og fremme vækst og beskæftigelse.

Regeringen har tre målsætninger for de videregående uddannelser:

-
- 1. Høj faglighed og stort læringsudbytte, der fremmer ånd, viden og kritisk sans**
 - 2. Tæt sammenhæng mellem de videregående uddannelser og samfundets kompetencebehov nu og i fremtiden**
 - 3. En veluddannet befolkning med mange år på arbejdsmarkedet**
-

Målsætningerne vil blive monitoreret i form af en række målelige indikatorer. Målingen vil basere sig på den nyeste tilgængelige viden og kan derfor tilpasses i takt med, at der udvikles nye målemetoder på området. Målingen vil blandt andet tilpasse sig den kommende kvalitetsmåling, der er under udvikling som led i etableringen af et nyt bevillings-system for de videregående uddannelser.

Uddannelses- og Forskningsministeriet vil årligt gøre status for målsætningerne, og denne status vil indgå i uddannelses- og forskningsministerens dialog med bestyrelsesformændene for de videregående uddannelsesinstitutioner om de samfundsmæssige udfordringer på området.

Målsætning 1

Høj faglighed og stort læringsudbytte, der fremmer ånd, viden og kritisk sans

De videregående uddannelser skal medvirke til et højt læringsudbytte blandt studerende. Læringsudbyttet er blandt andet et udtryk for, at uddannelserne tilbyder undervisning af høj kvalitet, at der arbejdes med et højt fagligt niveau såvel som, at de studerende er engagerede i uddannelsen. Som led heri skal de studerende opleve, at de gennem en tæt kobling mellem teori og praksis bliver rustet til mødet med fremtidens arbejdsmarked. Det skal samtidig medvirke til at danne de studerende og give dem evnen til at forholde sig kritisk til den faglige viden og forstå den i kontekst af det samfund, de er en del af.

Målsætning 1	Målelige indikatorer
Høj faglighed og stort læringsudbytte, der fremmer ånd, viden og kritisk sans	<ul style="list-style-type: none">– De studerendes udbytte af undervisningen skal være højt.– De studerende skal bruge fuld tid på deres uddannelse.– De studerende skal under uddannelsen gennem en tæt kobling mellem teori og praksis rustes til fremtidens arbejdsmarked.

De studerendes udbytte af undervisningen skal være højt

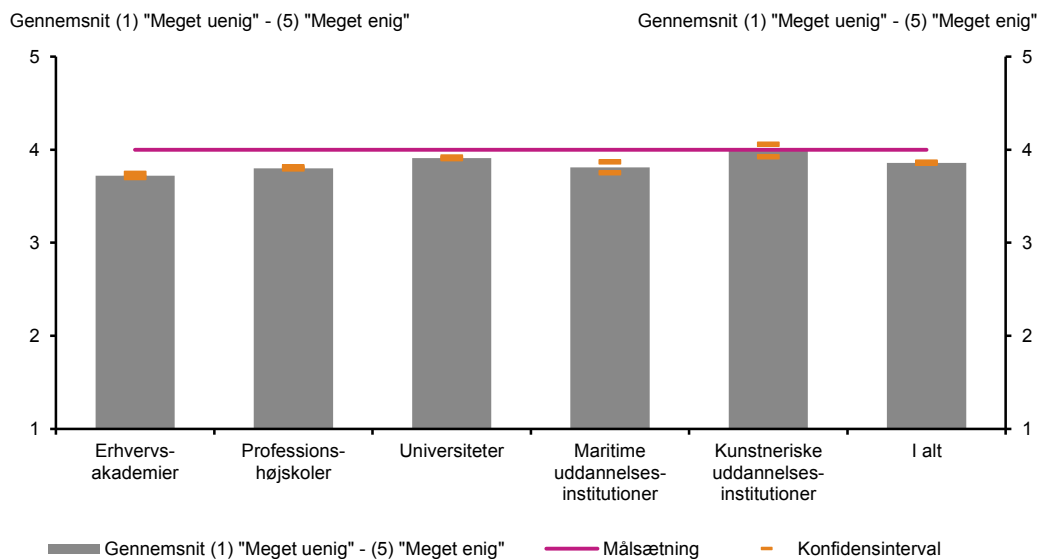
Det er en stor personlig investering at studere. Og det er en stor samfundsinvestering. Derfor er der høje forventninger til, at uddannelserne giver den studerende mest mulig værdi i det videre liv til fordel for den enkelte selv og for samfundet. Mange forhold påvirker udbyttet af uddannelserne, men en central indikator er, at den enkelte studerende vurderer, at udbyttet af undervisningen er højt.

I 2016 vurderede de studerende på de videregående uddannelser udbyttet af undervisningen forholdsvis højt. I gennemsnit var vurderingen 3,9 på en skala fra 1-5 (hvor 1 svarer til "meget uenig" og 5 svarer til "meget enig"), jf. figur 1.

Målet er, at de studerende på tværs af uddannelsesinstitutionerne i gennemsnit skal vurdere, at udbyttet fra undervisningen er højt.

Figur 1

Studerendes vurdering af spørgsmålet "Mit udbytte af undervisningen er højt", gns., 2016

Anm.: Antal respondenter = 73.342. Konfidensintervallet angiver, at gennemsnittet med 95 pct. sandsynlighed ligger i det viste interval. Spørgsmål: "Hvor enig eller uenig er du i de følgende udsagn om din oplevelse af det faglige miljø på din uddannelse?: Mit udbytte af undervisningen er højt".

Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriet på baggrund af spørgeskemaundersøgelse til Uddannelseszoom 2016.

De studerende skal bruge fuld tid på deres uddannelse

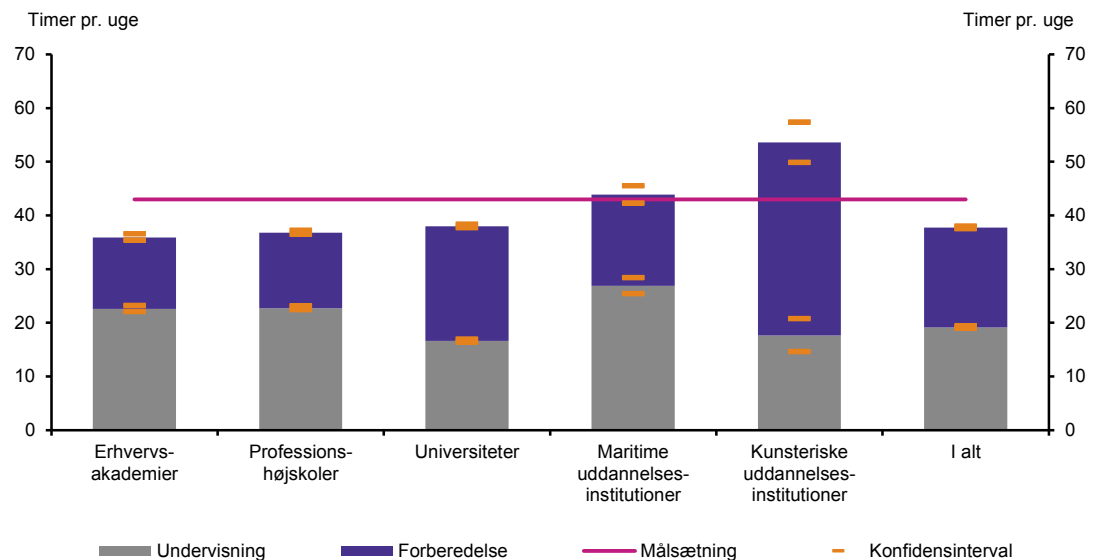
Det har stor betydning for læringsudbyttet, at de studerende er engagerede og tilrettelægger deres studietid, så de får mest mulig ud af den. Når studietiden er høj, er det blandt andet fordi, de studerende møder undervisningsmiljøer med høj faglighed, som udfordrer dem til at yde en indsats for at blive så dygtige som muligt. Det samlede tidsforbrug er en indikator for de studerendes indsats, selvom de konkrete studieaktiviteter kan variere.

Danske studerende på erhvervsakademiuddannelser angiver i 2016, at de i gennemsnit bruger 36 timer om ugen på studiet, mens de studerende på professionsbacheloruddannelser angiver, at de i gennemsnit bruger 37 timer om ugen på studiet, og studerende på universitetsuddannelser angiver, at de i gennemsnit bruger 38 timer om ugen på studiet. Studerende på maritime uddannelser angiver, at de i gennemsnit bruger 44 timer om ugen, og studerende på kunstneriske uddannelser angiver, at de bruger 54 timer om ugen, jf. figur 2. Den gennemsnitlige studietid for studerende på videregående uddannelser er ifølge de studerendes egne angivelser 38 timer om ugen, jf. figur 2. Det vurderes, at de studerende skal bruge omtrent 43 timer om ugen i gennemsnit i de aktive studieuger for at nå et niveau, der svarer til fuld tid. Det skyldes som udgangspunkt, at der typisk er lange ferier på uddannelserne.

Målet er, at de studerende på tværs af uddannelsesinstitutioner i gennemsnit skal studere, hvad der svarer til fuld tid.

Figur 2

Antallet af timer, som de studerende angiver at bruge på undervisning og forberedelse på en typisk uge i et semester, timer pr. uge, 2016

Anm.: Antal besvarelser: Erhvervsakademier = 2.577, professionshøjskoler = 2.913, universiteter = 3.821, maritime uddannelsesinstitutioner = 1.053 og kunstneriske uddannelsesinstitutioner = 688. Konfidensintervallet angiver, at gennemsnittet med 95 pct. sandsynlighed ligger i det viste interval. Spørgsmål: "Hvor mange timer bruger du på undervisning og selvstudium på en typisk uge i dette semester/halvår?" Opgørelserne er eksklusiv uddannelser, som ikke hører til Uddannelses- og Forskningsministeriets ressortområde. Data er vægtet.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriet på baggrund af Eurostudent VI, nationale data (2016).

De studerende skal under uddannelsen gennem en tæt kobling mellem teori og praksis rustes til fremtidens arbejdsmarked

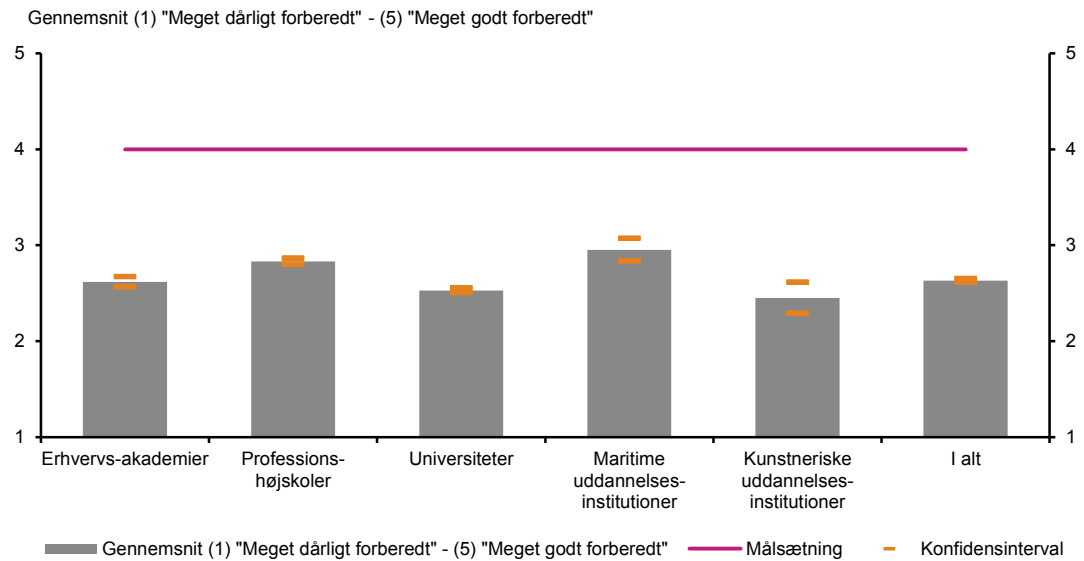
Udover at de studerende skal opnå en stærk faglighed skal deres teoretiske læring kobles til den praktiske anvendelse af uddannelsen. Det skal ruste dem til aktivt at bringe deres kompetencer i spil på arbejdsmarkedet. En god kobling mellem teori og praksis kan ske på forskellige måder i de enkelte uddannelser. Men en central indikator er, at de studerende selv vurderer, at de er klar til at møde arbejdsmarkedet.

I 2016 har de studerende vurderet, hvor godt de føler sig forberedt til arbejdsmarkedet, når de er færdige med deres nuværende uddannelse, jf. figur 3. De studendes vurdering var i gennemsnit 2,6 på en skala fra 1 til 5 (hvor 1 svarer til "meget dårlig forberedt" og 5 svarer til "meget godt forberedt").

Målet er, at de studerende på tværs af uddannelsesinstitutioner i gennemsnit skal vurdere, at de er godt forberedt til arbejdsmarkedet.

Figur 3

Studerendes vurdering af spørgsmålet: "Hvor godt føler du dig forberedt til arbejdsmarkedet, når du er færdig med din nuværende uddannelse?", gns., 2016

Anm.: Antal respondenter: Erhvervsakademier = 1.251, professionshøjskoler = 3.146, universiteter = 6.422, maritime uddannelsesinstitutioner = 207 og kunstneriske uddannelsesinstitutioner = 144. Konfidensintervallet angiver, at gennemsnittet med 95 pct. sandsynlighed ligger i det viste interval. Spørgsmål: "Med hensyn til de kompetencer du har opnået på din nuværende uddannelse: Hvor godt føler du dig forberedt til arbejdsmarkedet, når du er færdig med din nuværende uddannelse?". Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriet på baggrund af Eurostudent VI, nationale data (2016).

Målsætning 2

Tæt sammenhæng mellem de videregående uddannelser og samfundets kompetencebehov nu og i fremtiden

For den enkelte og samfundet er det afgørende, at de nyuddannede kommer i relevant beskæftigelse. Når uddannelserne medfører et højt fagligt læringsudbytte, er de studerende godt på vej. Samtidigt skal de unge i endnu højere grad uddanne sig inden for områder, hvor der er behov for veluddannet arbejdskraft.

Målsætning 2	Målelige indikatorer
Tæt sammenhæng mellem de videregående uddannelser og samfundets kompetencebehov nu og i fremtiden	<ul style="list-style-type: none">– Tilgangen til uddannelser inden for fagområder, hvor efterspørgslen efter arbejdskraft er stigende, skal øges.– Beskæftigelsen for nyuddannede skal være mindst på niveau med gennemsnittet for den erhvervsaktive befolkning.– Mindst 60 pct. af de beskæftigede nyuddannede skal ansættes i den private sektor.

Tilgangen til uddannelser inden for fagområder, hvor efterspørgslen efter arbejdskraft er stigende, skal øges

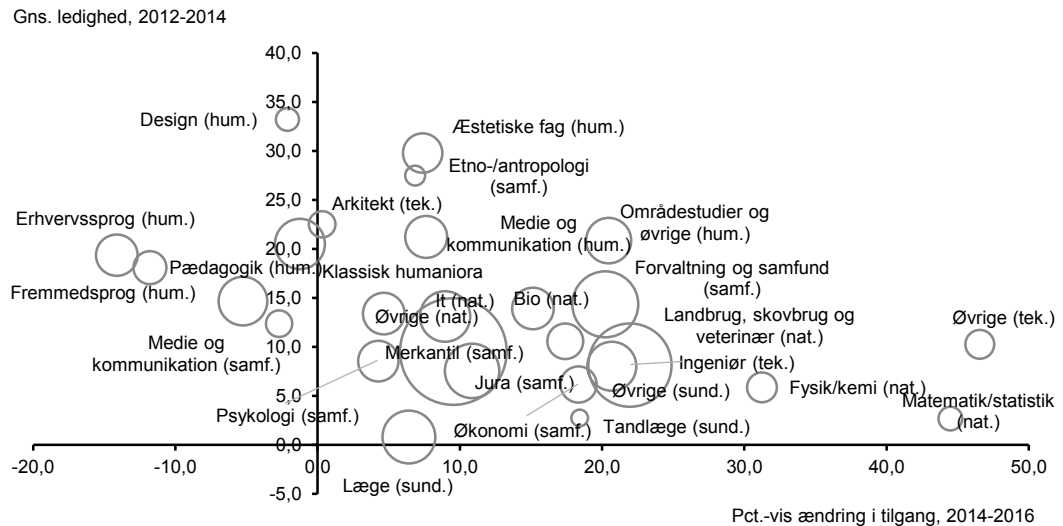
Inden for bestemte fagområder bevæger udviklingen sig meget hurtigt, og der er stort behov for veluddannede dimittender. Derfor er det afgørende, at der optages endnu flere studerende på uddannelser inden for fagområder, hvor efterspørgslen efter arbejdskraft er stigende.

Over tid har der dog ikke været en tydelig sammenhæng mellem højt optag og lav ledighed eller tilsvarende høj ledighed og lavere optag, jf. *figur 4* som viser den gennemsnitlige ledighed for kandidatstuderende som eksempel.

Det er målet, at tilgangen til uddannelser med lav ledighed, skal øges.

Figur 4

Den gennemsnitlige ledighed for kandidatstuderende dimitteret i 2012-2014 og udviklingen i tilgangen 2014-2016 (pct.), fordelt på uddannelsesgrupper

Anm.: Figuren dækker over tilgang og ledighed ved en kandidatuddannelse ved et dansk universitet. Ledigheden er målt 4-7 kvartaler (gns.) efter fuldførelse. Den viste ledighed er et vægtet gennemsnit af ledigheden for personer, der er dimitteret i perioden 2012-2014. Tilgangsprocenten udtrykker den gennemsnitlige årlige tilgang på uddannelserne i den givne uddannelsesgruppe i perioden 2014-2016. Boblernes størrelse viser det gennemsnitlige antal af studerende i tilgang til uddannelsesgruppen i 2014-2016.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriet på baggrund af data fra Danmarks Statistik.

Beskæftigelsen for nyuddannede skal være mindst på niveau med gennemsnittet for den erhvervsaktive befolkning

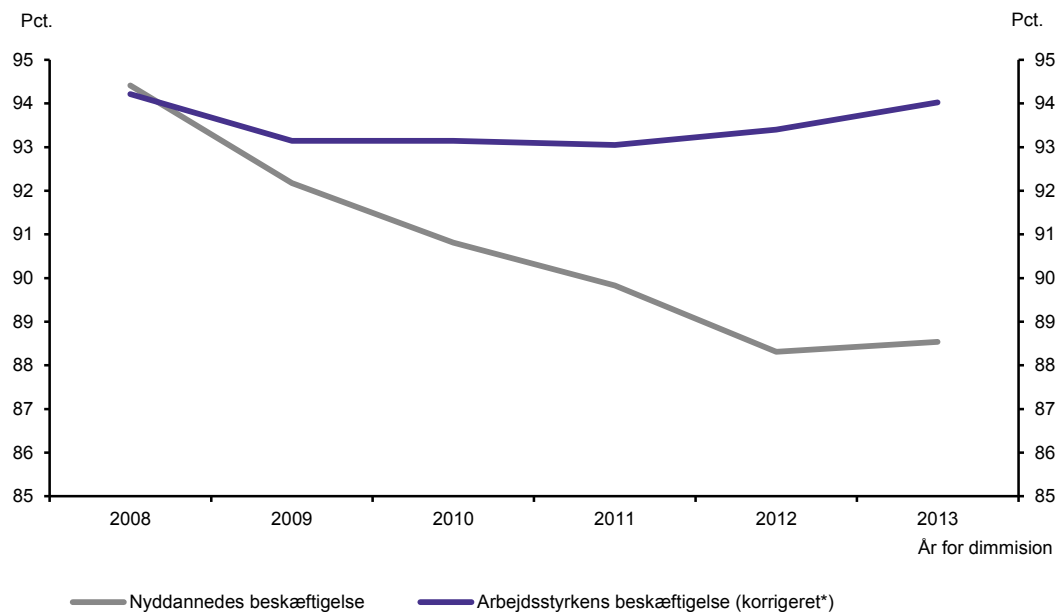
Det er vigtigt for den enkelte og samfundet, at nyuddannede hurtigt finder relevant arbejde i den private sektor, som iværksættere eller i den offentlige sektor efter afsluttet uddannelse. I de seneste år har beskæftigelsesfrekvensen blandt nyuddannede imidlertid været relativt lav i forhold til gennemsnittet for hele arbejdsstyrken.

For mange unge tager det noget tid at finde det første job. 89 pct. af de nyuddannede med en videregående uddannelse i arbejdsstyrken er således i beskæftigelse i det andet år efter de studerende dimitterede i 2013, mens beskæftigelsesfrekvensen i den samlede arbejdsstyrke var 94 pct., når der korrigeres for blandt andet større konjunkturfølsomhed, jf. figur 5.

Målet er, at beskæftigelsesfrekvensen for nyuddannede skal være mindst på niveau med den erhvervsaktive befolkning, når der tages hensyn til blandt andet større konjunkturfølsomhed.

Figur 5

Nyuddannedes beskæftigelse andet år efter dimission samt arbejdsstyrkens beskæftigelse, når der tages højde for større konjunkturfølsomhed, pct., 2008-2013

Anm.: Figuren viser andelen af beskæftigede ud af beskæftigede og ledige. De nyuddannede er målt i 12.-23. måned efter endt uddannelse. Nyuddannede, der er under videre uddannelse, er udvandrede eller uden for arbejdsstyrken, indgår ikke. Dimittender, som fortsat er på videre uddannelse, og som er beskæftigede, indgår kun som beskæftigede, hvis det er en ph.d.-uddannelse, de fortsætter på. Den erhvervsaktive befolkning er de 16-66-årige. Arbejdsstyrkens beskæftigelse er korrigeret for en usikkerhedsfaktor, der blandt andet skal afspejle den større konjunkturfølsomhed i beskæftigelsen hos nyuddannede og generel søge-/friktionsledighed (jo højere ledighed, des højere usikkerhedsfaktor).

Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriet på baggrund af data fra Danmarks Statistik.

Mindst 60 pct. af de beskæftigede nyuddannede skal være ansat i den private sektor

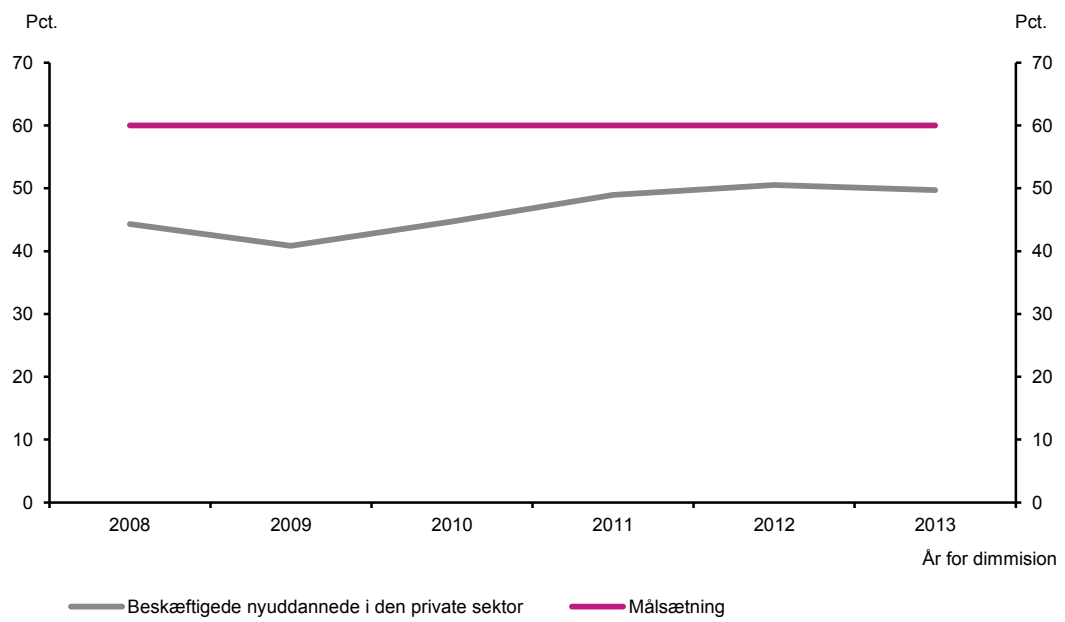
Mange med en videregående uddannelse har hidtil fundet job i den offentlige sektor. Med det stigende antal unge, som tager en videregående uddannelse, vil flere fremadrettet skulle finde job i den private sektor. Det stigende uddannelsesniveau giver således mulighed for et væsentligt uddannelsesløft i den private sektor, der skal omsættes til vækst og øget beskæftigelse.

Andelen af beskæftigede nyuddannede med en videregående uddannelse ansat i den private sektor er steget med 5 pct.-point for dimittender fra 2008 til 2013 og udgjorde således 50 pct. i andet år efter dimission i 2013, jf. figur 6.

Målet er, at mindst 60 pct. af de beskæftigede nyuddannede skal være ansat i den private sektor.

Figur 6

Andel beskæftigede nyuddannede ansat i den private sektor, pct., 2008-2013

Anm.: De nyuddannede er målt i 12.-23. måned efter endt uddannelse.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriet på baggrund af data fra Danmarks Statistik.

Målsætning 3

En veluddannet befolkning med mange år på arbejdsmarkedet

I Danmark er uddannelse en vigtig kilde til fortsat velstand og udvikling af både den private sektor såvel som den offentlige sektor. Derfor er det vigtigt med et højt uddannelsesniveau i hele landet, ligesom de nyuddannede skal have mange år på arbejdsmarkedet til gavn for både den enkelte og samfundets økonomi.

Målsætning 3	Målelige indikatorer
En veluddannet befolkning med mange år på arbejdsmarkedet	<ul style="list-style-type: none">– Mindst 50 pct. af de 30-årige skal have afsluttet en videregående uddannelse.– Mindst 90 pct. af de studerende på de videregående uddannelser skal færdiggøre deres uddannelse inden for normeret tid plus tre måneder.– Andelen af 30-årige med en videregående uddannelse skal øges i alle landets regioner.

Mindst 50 pct. af de 30-årige skal have afsluttet en videregående uddannelse

Optaget på de videregående uddannelser er steget med mere end 50 pct. de seneste 10 år. Et højt uddannelsesniveau giver den enkelte gode muligheder i livet og danske virksomheder bedre adgang til eftertragtet og højproduktiv arbejdskraft.

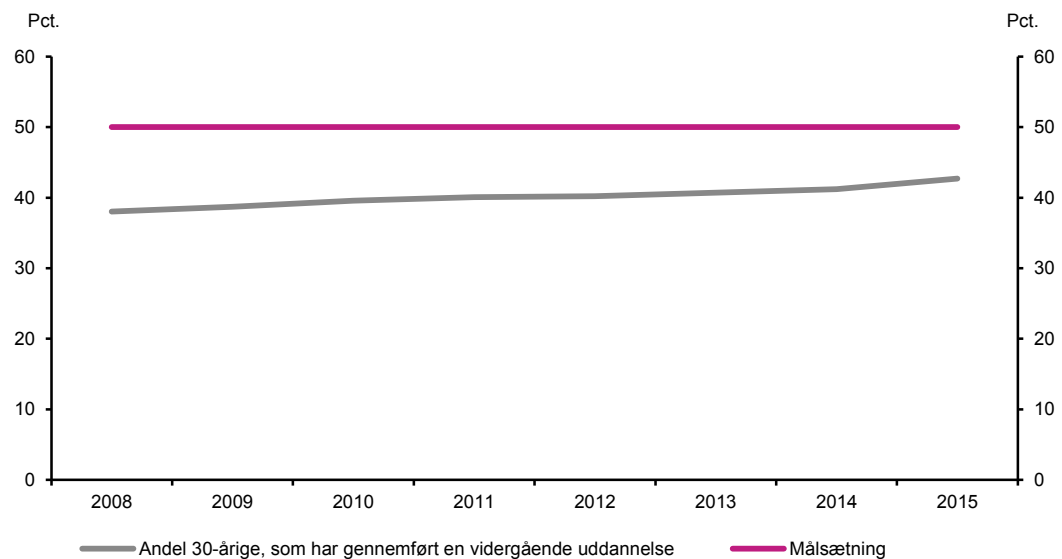
Ca. 62 pct. af den ungdomsårgang, der afsluttede 9. klasse i 2016, forventes at fuldføre en videregående uddannelse.

Det er vigtigt, at mange unge gennemfører en videregående uddannelse, og det er hensigtsmæssigt, at mange afslutter uddannelsen tidligt i livet. I 2008 var andelen af de 30-årige med en videregående uddannelse 38 pct. I 2015 havde 43 pct. af alle 30-årige gennemført en videregående uddannelse, jf. figur 7.

Målet er, at mindst 50 pct. af de 30-årige skal have afsluttet en videregående uddannelse.

Figur 7

Andel 30-årige, som har gennemført en videregående uddannelse, pct., 2008-2015

Anm.: I opgørelsen indgår kun personer med en universitetsbachelor som højest fuldførte uddannelse, såfremt de ikke er i gang med en kandidatuddannelse på statustidspunktet. Desuden er andelen af 30-årige med en videregående uddannelse alene beregnet for personer, der har en dansk 9. klasse. Opgørelsen er pr. sidste arbejdsdag i november i året.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriet på baggrund af data fra Danmarks Statistik.

Mindst 90 pct. af de studerende på de videregående uddannelser skal færdiggøre deres uddannelse inden for normeret tid plus tre måneder

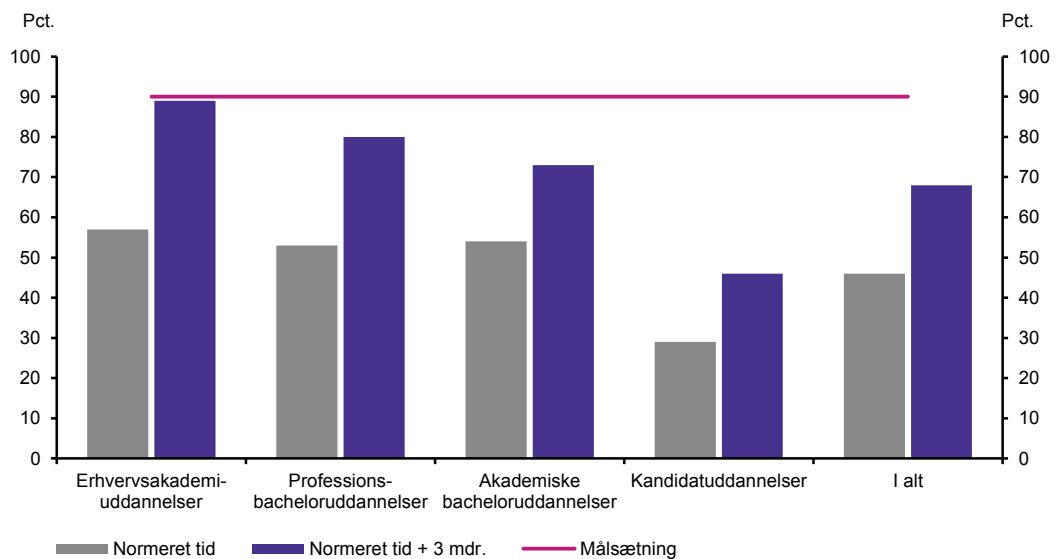
Et højt uddannelsesniveau kan ikke stå alene. Det er ligeledes vigtigt, at de nyuddannede får flere år på arbejdsmarkedet til gavn for både den enkelte og samfundets økonomi.

I 2016 gennemførte 46 pct. af de studerende deres uddannelse på normeret tid, mens 68 pct. gennemførte på normeret tid plus tre måneder, jf. figur 8.

Målet er, at mindst 9 ud af 10 studerende gennemfører uddannelsen på normeret tid plus tre måneder.

Figur 8

Studerende, der har gennemført på normeret tid og normeret tid plus 3 måneder, pct., 2016

Anm.: Der tages udgangspunkt i fuldførte studerende i perioden 1. oktober året før til 30. september i året. Studietiden udregnes for hvert individ som forskellen mellem sluttidspunktet (fuldført) og starttidspunktet (tilgang). For hvert individ findes overskridelsen ved at trække den normerede studietid fra studietiden. Tid under orlov er inkluderet i den samlede studietid. Merit fra andre uddannelser indgår ikke i den samlede studietid og kan derved bidrage til en kortere studietid. Totalen inkluderer alle uddannelser under Uddannelses- og Forskningsministeriets ressort. Erhvervsfaglige uddannelser og øvrige korte- og mellemlange videregående uddannelser samt udelte kandidater under Uddannelses- og Forskningsministeriets ressort er inkluderet i totalen.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriet på baggrund af data fra Danmarks Statistik.

Andelen af 30-årige med en videregående uddannelse skal øges i alle landets regioner

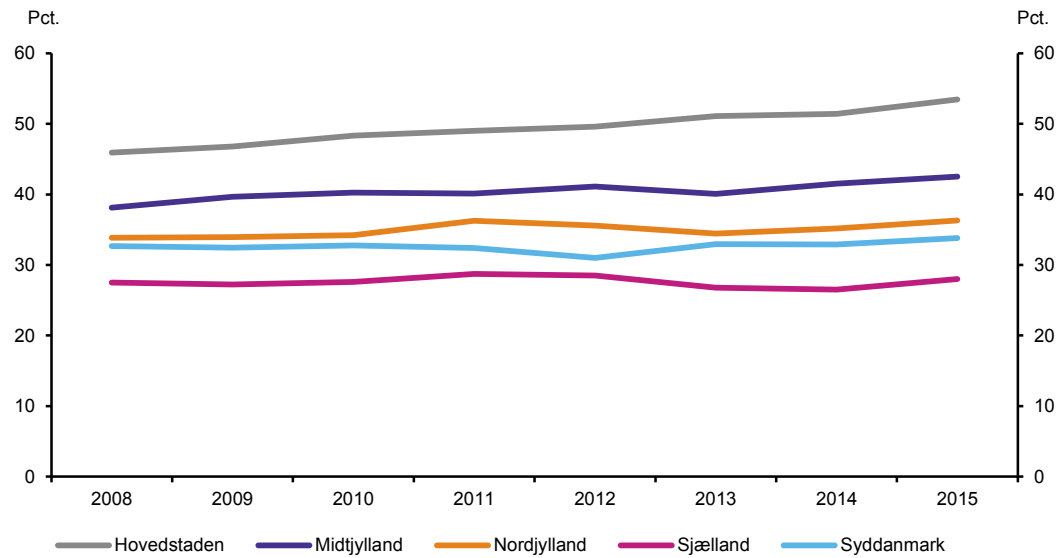
Virksomheder i hele landet skal have adgang til kvalificeret og relevant arbejdskraft. Der findes i dag et bredt regionalt forankret udbud af videregående uddannelser i hele landet. Det skyldes dels professionshøjskolernes og erhvervsakademiernes forpligtigelse til at sikre en regional uddannelsesdækning, dels at der i dag er et universitet i alle regioner.

Der er forskelle mellem regionerne i forhold til hvor mange 30-årige, som har gennemført en videregående uddannelse, i de forskellige regioner, jf. figur 9.

Målet er, at andelen af 30-årige med en videregående uddannelse skal øges i alle landets regioner.

Figur 9

Andel 30-årige, som har gennemført en videregående uddannelse fordelt på regioner, pct., 2008-2015

Anm.: I opgørelsen indgår kun personer med en universitetsbachelor som højest fuldførte uddannelse, såfremt de ikke er i gang med en kandidatuddannelse på statustidspunktet. Desuden er andelen af 30-årige med en videregående uddannelse alene beregnet for personer, der har en dansk 9. klasse. Opgørelsen er pr. sidste arbejdsdag i november i året.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriet på baggrund af data fra Danmarks Statistik.